

Hallituksen esitys Eduskunnalle Venäjän kanssa sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Venäjän federaation kanssa toukuussa 1996 allekirjoitetun pöytäkirjan, jolla muutetaan Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton kanssa 8.2.1989 tehtyä sopimusta sijoitusten edistämisestä ja molemminpuolisesta suojelusta. Muutoksen tarkoituksena on ajankukaistaa sanottua sopimusta.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen

päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään pöytäkirjan voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti pöytäkirjan kanssa.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytilanne

Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton kanssa 8.2.1989 sijoitusten edistämisestä ja molemminpuolisesta suojelusta tehdyn sopimuksen (SopS 57—58/91) Venäjän federaatio on asianmukaisessa järjestyksessä tunnustanut itseään velvoittavaksi.

Helsingissä allekirjoitettiin 4.5.1996 pöytäkirja, jolla sopimukseen tehdään kiireellisinä pidetyt vähimmäismuutokset. Sopimuksen kokonaisuudistamiseen ryhdytään molemmille osapuolille sopivana ajankohtana.

Suomella on ennestään voimassa sijoitusten suojelua koskevat sopimukset Egyptin (SopS 3/82), Bulgarian (SopS 40/85), Kiinan (SopS 4/86), Sri Lankan (SopS 54/87), Mallesian (SopS 79/87), Unkarin (SopS 20/89), Puolan (SopS 24/91), Tshekin (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/91), Viron (SopS 104/92), Liettuun (SopS 119/92), Romanian (SopS 121/92), Latvian (SopS 5/93), Uzbekistanin (SopS 74/93), Ukrainan (SopS 6/94), Valko-Venäjän (SopS 89/94), Turkin (SopS 29/95), Argentiinan (SopS 21/96), Chilen (SopS

23/96), Korean tasavallan (SopS 25/96), Vietnamin (SopS 27/96), Perun (SopS 33/96), Thaimaan (SopS 35/96), Slovakian (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/91) ja Arabiemiraattien liiton (SopS 22/97) kanssa.

2. Pöytäkirjan valmistelu

Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton kanssa tehtyä sopimusta on pyritty uusimaan Venäjän federaation viranomaisten kanssa vastaamaan Venäjän muuttunutta yhteiskuntajärjestystä ja Suomen ulkomaalaisomistuksen vapauttamista. Muutospöytäkirja on ositaisuudistus, ja kokonaisuudistukseen ryhdytään Venäjän lainsäädännön kehityksen niin salliessa.

3. Pöytäkirjan merkitys

Muutoksen uusi sanamuoto, yleinen etu, vastaa paremmin markkinataloudessa vallitsevia käsityksiä pakkolunastamisen edellytyksistä kuin entinen sanamuoto, valtion etu. Uusi sanamuoto on sopusoinnussa Suomen

hallitusmuodon 12 §:n määräyksen kanssa. Toinen muutos, hallitusten välisten riitojen selvittely välimiesmenettelyllä, on täsmällisempi mekanismi kuin aikaisempi määräys diplomaattitien käyttämisestä.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Muutoksella ei ole valtion talouteen ulottuvia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

5. Pöytäkirjan sisältö

1 artikla. Artiklassa sopimuksen 4 artiklan 2 kohdassa käsite valtion etu korvataan sanoilla yleinen etu.

2 artikla. Artiklassa määrätään, että sopimusvaltioiden väliset riidat sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta tulee ensisijaisesti pyrkiä selvittämään neuvotteluilla. Jos ratkaisua ei synny, riita voidaan jättää ratkaistavaksi välimiesmenettelyllä kansainvälisen oikeuden tavanomaisten sääntöjen mukaisesti. Välimiesten päätös on lopullinen ja sopimuspuolia sitova.

3 artikla. Artiklan mukaan muutos tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen pöytäkirjan hyväksymisestä.

4 artikla. Pöytäkirja on sopimuksen erottamaton osa ja voimassa saman ajan kuin itse sopimus.

6. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Pöytäkirjan 1 artikla muuttaa pakkolunastuksen edellytyksiä siten, että valtion edun asemesta vaatimuksena on yleinen etu. Muutos on selvennys, jonka sanamuoto vastaa hallitusmuodon 12 §:n 2 momentin määräystä pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen.

Hallitusmuodon 33 §:n mukaan valtiosopimukset voimaansaattaa tasavallan presidentti, ellei sopimuksen asiasisältö vaadi eduskunnan suostumusta. Alkuperäinen sopimus voimaansaatiin eduskunnan hyväksytyä sopimuksen niiltä osin, kuin määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan. Hallituksen esityksessä (62/89) todettiin, että pakkolunastusta koskevat määräykset ovat ristiriidassa Suomen lainsäädännön kanssa.

Toinen muutos koskee sopimuspuolten välisten riitojen ratkaisua, josta vanha sopimus käyttää epäselvää sanontaa diplomaattiteitse (9 artikla). Ratkaisumenettelyksi nyt sovittu välimiesmenettely on kansainvälisen oikeuden vakiintunut määräys. Sopimuspuolten välisten riitojen selvittelyä sanottu hallituksen esitys ei mainitse eli kysymystä ei pidetty eduskunnan toimialaan kuuluvana. Siitä ei myöskään ole merkintää ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä (23/89) enempää kuin suuren valiokunnan mietinnössä (92/89).

Hallitusmuodon 12 §:n mukaan omaisuuden pakkolunastuksesta on säädettävä lailla, mikä merkitsee, että vähäisimmästäkin pakkolunastusta koskevasta määräyksestä voi vain eduskunta päättää. Pöytäkirjan 1 artiklan tarkoittama muutos sopimuksen 4 artiklan 2 kohtaan vaatii siten eduskunnan hyväksymisen.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että eduskunta hyväksyisi Helsingissä 4 päivänä toukokuuta 1996 Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välillä sijoitusten edistämistä ja molempinpuolista suojelua koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Koska pöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Venäjän federaation kanssa sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Helsingissä 4 päivänä toukokuuta 1996 Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välillä sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §
Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Ole Norrback*

PÖYTÄKIRJA

muutoksista Suomen Tasavallan hallituksen ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton hallituksen väliseen sopimukseen sijoitusten edistämisestä ja molemminpuolisesta suojelusta

Suomen Tasavallan hallitus ja Venäjän Federaation hallitus, joita jäljempänä kutsutaan sopimuspuoliksi,

haluten täsmentää Suomen Tasavallan hallituksen ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton hallituksen välillä 8. helmikuuta 1989 solmitun sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen (jäljempänä Sopimus) erillisiä määräyksiä,

ovat sopineet seuraavaa:

1 artikla

Sopimuksen 4 artiklan kohdassa 2 sana ”valtion” korvataan sanalla ”yleiset”, jolloin tämä kohta kuuluu kokonaisuudessaan seuraavasti:

”2. Kumpikaan sopimuspuoli ei ryhdy alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajan sinne tekemiin sijoituksiin kohdistuviin pakkotoimenpiteisiin, kuten kansallistamiseen, pakkoluovutus- tai muihin vastaaviin haltuunottoimenpiteisiin, paitsi silloin kun tätä vaativat yleiset edut. Tällöin noudatetaan tällä alueella voimassa olevan lainsäädännön määräämää järjestystä ja maksetaan asianmukainen korvaus.”

2 artikla

Sopimuksen 9 artikla saa seuraavan muodon:

”1. Sopimuspuolten väliset riidat tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta ratkaistaan neuvotteluteitse.

ПРОТОКОЛ

о внесении изменений в Соглашение между Правительством Финляндской Республики и Правительством Союза Советских Социалистических Республик о содействии осуществлению и взаимной защите капиталовложений

Правительство Финляндской Республики и Правительство Российской Федерации, именуемые в дальнейшем Договаривающимися Сторонами,

в целях уточнения отдельных положений Соглашения между Правительством Финляндской Республики и Правительством Союза Советских Социалистических Республик о содействии осуществлению и взаимной защите капиталовложений, подписанного в Хельсинки 8 февраля 1989 года (далее именуется — Соглашение),

согласились о нижеследующем:

Статья 1

В пункте 2 статьи 4 Соглашения слово ”государственные” заменить на слово ”общественные”, изложив этот пункт в следующей редакции:

”2. Ни одна из Договаривающихся Сторон не будет предпринимать на своей территории принудительные меры, такие как национализация, реквизиция или другие подовные меры по изъятию капиталовложений, осуществленных на ее территории инвестором другой Договаривающейся Стороны, за исключением случаев, когда этого требует общественные интересы. При этом соблюдается порядок, установленный действующим на этой территории законодательством, и выплачивается соответствующая компенсация.”

Статья 2

Статью 9 Соглашения изложить в следующей редакции:

”1. Споры между Договаривающимися Сторонами относительно толкования или применения настоящего Соглашения будут разрешаться путем переговоров.

2. Mikäli riitaa ei pystytä ratkaisemaan tällä tavalla kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin toinen sopimuspuolista on kirjallisesti ilmoittanut riidasta toiselle sopimuspuolelle, se alistetaan jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

3. Välimiesoikeus asetetaan kutakin tapausta varten. Kumpikin sopimuspuoli nimittää välimiesoikeuteen yhden jäsenen. Tämän jälkeen nämä kaksi jäsentä valitsevat kolmannen valtion kansalaisen, joka sopimuspuolten keskinäisellä sopimuksella nimitetään välimiesoikeuden puheenjohtajaksi. Välimiehet valitaan kahden kuukauden ja puheenjohtaja neljän kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun toinen sopimuspuolista on ilmoittanut aikomuksestaan alistaa riita välimiesmenettelyyn.

4. Mikäli tämän artiklan kohdassa 3 annettuja määräaikoja ei ole noudatettu, voi kumpi tahansa sopimuspuolista, muun sopimuksen puuttuessa, pyytää kansainvälisen tuomioistuimen presidenttiä suorittamaan tarvittavat nimitykset. Mikäli presidentti on toisen sopimuspuolen kansalainen tai ei muusta syystä voi suorittaa kyseistä tehtävää, pyydetään kansainvälisen tuomioistuimen varapresidenttiä suorittamaan tarvittavat nimitykset. Mikäli varapresidenttikin on toisen sopimuspuolen kansalainen tai jos hän muusta syystä on estynyt suorittamaan kyseistä tehtävää, pyydetään tuomioistuimen virkaiältään vanhinta tuomaria, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen, suorittamaan tarvittavat nimitykset.

5. Välimiesoikeus tekee päätökset äänten enemmistöllä. Päätökset ovat lopullisia ja molempia sopimuspuolia sitovia. Kumpikin sopimuspuoli vastaa nimittämänsä jäsenen kustannuksista sekä edustuksestaan välityksiasiaihin käsittelyssä; puheenjohtajan kuten myös muista kustannuksista osapuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin. Välimiesoikeus voi kuitenkin määrätä toisen sopimuspuolen vastattavaksi suuremman osuuden. Kaikissa muissa suhteissa välimiesoikeus päättää itse menettelytavoistaan.”

2. Если спор не будет разрешен таким образом в течение шести месяцев с момента, когда одна из Договаривающихся Сторон письменно уведомит о нем другую Договаривающуюся Сторону, он будет передан по просьбе любой из Договаривающихся Сторон на рассмотрение третейского суда.

3. Третейский суд будет создаваться для каждого конкретного случая. Каждая из Договаривающихся Сторон назначит по одному члену третейского суда. Затем эти два члена суда выберут гражданина третьего государства, который по взаимному согласию Договаривающихся Сторон будет назначен председателем третейского суда. Члены третейского суда будут назначены в течение двух месяцев, а председатель — в течение четырех месяцев с момента, когда одна из Договаривающихся Сторон заявит о намерении передать спор на рассмотрение третейского суда.

4. Если сроки, указанные в пункте 3 настоящей статьи, не будут соблюдены, то при отсутствии иной договоренности любая из Договаривающихся Сторон может обратиться к Председателю Международного Суда с просьбой произвести необходимые назначения. Если Председатель является гражданином одной из Договаривающихся Сторон или по другой причине не может выполнить указанную функцию, произвести необходимые назначения будет предложено Вице-Председателю Международного Суда. Если Вице-Председатель является гражданином одной из Договаривающихся Сторон или по другой причине не может выполнить указанную функцию, произвести необходимые назначения будет предложено следующему за ним по старшинству члену Международного Суда, который не является гражданином ни одной из Договаривающихся Сторон.

5. Третейский суд выносит решения большинством голосов. Такие решения будут окончательными и обязательными для обеих Договаривающихся Сторон. Каждая из Договаривающихся Сторон будет нести расходы, связанные с деятельностью назначенного ею члена суда и своим представительством в третейском разбирательстве; расходы, связанные с деятельностью председателя третейского суда, а также иные расходы Договаривающиеся Стороны будут нести в равных долях. Третейский суд может, однако,

3 artikla

Tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmenkymmenen (30) päivän kuluttua siitä päivästä, jolloin saadaan viimeinen kirjallinen ilmoitus, jolla vahvistetaan sopimuspuolten täyttäneen tarvittavat valtioidensa sisäiset edellytykset.

4 artikla

Tämä pöytäkirja on Sopimuksen erottamaton osa ja on voimassa Sopimuksen voimassaoloajan.

Tehty Helsingissä 4 päivänä toukokuuta 1996 kahtena suomen- ja venäjänkielisenä kappaleena molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset.

Suomen Tasavallan hallituksen puolesta

Venäjän Federaation hallituksen puolesta

определить в своем решении, что одна из Договаривающихся Сторон будет нести большую долю расходов. По всем иным вопросам суд определит порядок своей работы самостоятельно.”

Статья 3

Настоящий протокол вступит в силу по истечении тридцати дней с даты получения последнего письменного уведомления, подтверждающего выполнение Договаривающимися Сторонами необходимых для этого внутригосударственных процедур.

Статья 4

Настоящий Протокол является неотъемлемой частью Соглашения и будет оставаться в силе в течение срока действия Соглашения.

Совершено в Хельсинки "4" мая 1996 года в двух экземплярах, каждый на финском и русском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу.

За Правительство Финляндской Республики

За Правительство Российской Федерации